

**Aleg 821**

## **Sprawozdanie**

Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy wodociągowej dla gminy  
miasta Podgórze.

### **Wysoki Sejmie!**

Miasto Podgórze znajduje się w bardzo trudnych warunkach co do możliwości zaopatrzenia swych mieszkańców w zdrową wodę do picia i użytku domowego. Trudności wynikają przedewszystkiem z ustroju geologicznego i konfiguracji terenu, wskutek których jedynie tylko u stóp krzemionek znajduje się pewna ilość studzien z wodą dobrą, lecz jest jej mało.

Ponieważ miasto rośnie bardzo szybko w liczbę mieszkańców i zabudowuje się coraz gęściej, więc też i brak wody daje się od szeregu lat gwałtownie odczuwać.

Dowodem tych niepomyślnych stosunków jest fakt, że na podstawie opinii c. k. krajowego inspektora sanitarnego, c. k. Namiestnictwo po zasięgnięciu opinii c. k. krajowej Rady zdrowia orzekło reskrytem z dnia 23. marca 1910 L. VII. b. 1505, że ze względów publicznych zachodzi konieczna potrzeba urządzenia wodociągów dla m. Podgórze w celu dostarczenia wody słodkiej do picia i do użytku domowego, oraz oznaczenia rejonu ochronnego dla ich źródeł.

Wobec tego stanu rzeczy rozpoczęła Reprezentacya miasta już przed kilku laty starania celem zaopatrzenia miasta w zdrową wodę, co może być uskutecznione w dwojaki sposób: albo przez pobieranie wody z wodociągu krakowskiego, albo przez zbudowanie wodociągu własnego.

W styczniu 1906 rozpoczął Magistrat w Podgórzu pertraktacje z Prezydium miasta Krakowa celem rozszerzenia sieci wodociągowej krakowskiej na Podgórze i dostarczenia tamże wody.

Wypracowanie wstępnego projektu sieci wodociągowej, zebranie dat potrzebnych do ułożenia warunków ugody, a wreszcie studyowanie przedłożonych przez krakowskie biuro wodociągowe projektów na wspólnych posiedzeniach komisji obu miast, zabrało kilka lat czasu.

Sprawa przedłużała się także i z tego powodu, że krakowskie biuro wodociągowe prowadziło równocześnie studia nad wyszukaniem nowych terenów wodociągowych dla Krakowa, gdyż obecne w Bielanach są niewystarczające. Ostatecznie pertraktacje te dotąd nie zostały jeszcze ukończone.

Równocześnie z rokowaniami z gminą miasta Krakowa rozpoczęła Reprezentacja miejska prace nad własnym wodociągiem, będące już na ukończeniu.

W lipcu 1908 na podstawie uchwały komisji wodociągowej rozpoczęto poszukiwania w okolicy Tyńca za pomocą wierceń, które poprzedziły obszerne studia geologiczne. Wiercenia wykazały, że w tej okolicy pod łłami mioceńskimi, w warstwach skał jurajskich, znajduje się woda, którą analiza chemiczna skwalifikowała jako bardzo dobrą.

Ponieważ miasto dysponowało na wstępne roboty tylko sumą 5000 K a wiercenia w twardych jurajskich skałach okazały się kosztowne, przeto pod zimę 1908 przerwano roboty, postanawiając podjąć je na większą skalę na wiosnę roku 1909. W tym celu zaciągnęło miasto pożyczkę 40.000 K i przed rozpoczęciem dalszych głębokich, a tem samem kosztownych wierceń, zaproszono geologów, Prof. Grzybowskiego i dra Wójcika do wydania opinii o projekcie tych poszukiwań.

Orzeczenie ekspertów potwierdziło dotychczasowy kierunek badań i dało wskazówki do dalszych prac. Stosując się do rady ekspertów wykonano w czasie od lipca do listopada 1909 otwór wiertniczy w Kurdwanowie 200 m. głęboki, a gdy próbne pompowanie i rozbiór chemiczny wody dały wyniki zadowalające, opracowano na tej podstawie generalny projekt wodociągu. Ponieważ jednak po dłuższem pompowaniu woda zaczęła przybierać zapach siarkowodorowy, przeto, na podstawie ponownego orzeczenia ekspertów, przesunięto badania w stronę ku Tyńcowi, do Pychowic, gdzie w ciągu grudnia 1909 r. i stycznia 1910 r. wykonano otwór 45 m. głęboki, poczem rozpoczęto próbne pompowania, które prowadzono bez ustanku od lutego do 3. września 1910 roku. Dotychczasowe wyniki dają uzasadnioną nadzieję, że ilość wody będzie wystarczającą, a analizy chemiczne i bakteryologiczne dowodzą, że znaleziona woda jest pod każdym względem bardzo dobra.

Obok robót wiertniczych i badania wody wykonano wszelkie potrzebne pomiary w mieście i wystudyowano trasę rurociągu głównego, wykonano też projekt sieci rur, zbiorników, budynku maszyn, wreszcie zebrano oferty na urządzenia maszynowe.

Na podstawie powyższych prac przygotowawczych ułożono szczegółowy kosztorys budowy wodociągów, obliczony na kwotę 1,180.000 koron. Ponieważ nie jest jeszcze rozstrzygniętem, czy miasto będzie budowało własny wodociąg, czy też dojdzie do skutku ugoda z Krakowem celem dostarczenia Podgórzowi wody z wo-

dociągu krakowskiego, Magistrat nie przedsięwzię na razie żadnych kroków celem sfinansowania przedsiębiorstwa wodociągowego.

Na podstawie obliczenia rentowności wodociągu, przestudyowanego przez komisję wodociągową, a opartego na pewnych danych i znajomości miejscowych warunków, przyszła Reprezentacja miejska do przekonania, że celem zapewnienia zakładowi wodociągowemu dochodów na pokrycie kosztów ruchu i amortyzacji kapitału zakładowego, tudzież konserwacji, musi postarać się o prawo nakładania podatków od czynszów najmu, względnie od wartości czynszowej aż do wysokości 60/0.

Gmina uzyskała również rejon ochronny, zabezpieczający dostatecznie obszar wodonośny przed robotami górniczymi, które mogłyby wpłynąć na odciążenie wody z warstw jurajskich i zmniejszyć ich wydajność.

W ogóle prace wodociągowe znajdują się obecnie na ukończeniu, a projekt wodociągu oparty na dotychczasowych studiach wymaga tylko uzupełnienia datami z próbnego pompowania jeszcze jednej studni, ażeby mógł być posłany do Ministerstwa robót publicznych celem zbadania go i wydania opinii.

Wobec tego gmina podjęła kroki celem uzyskania ustawy wodociągowej jako podstawy do sfinansowania budowy.

Projekt ustawy wodociągowej uchwaliła Rada miejska na posiedzeniu z dnia 12. maja 1910, a uchwała ta należyce w gminie ogłoszona, po myśli § 91 ustawy z dnia 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24, i niezaczepona żadnym protestem ze strony członków gminy, otrzymała zatwierdzenie ze strony Wydziału powiatowego w Wieliczce, działającego w zastępstwie Rady powiatowej, uchwałą tegoż z dnia 6. czerwca 1910. W ten sposób stało się zadość postanowieniu § 103 cyt. ust. gm. Uchwała Rady gminnej z dnia 12. maja 1910 jest tylko modyfikacją pierwotnej jej uchwały w tej sprawie z dnia 28. września 1909, dokonaną wskutek reskryptu Wydziału krajowego z dnia 16. października 1909 L. 113,304, żądającego dostosowania treści projektu do dyrektyw, zawartych w reskrypcie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 25. sierpnia 1909 L. 25,941 a ustalonych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu przy sposobności wyjednania Najwyższej Sanckcyi dla ustaw wodociągowych dla Nowego Sącza, Tarnowa i Rzeszowa.

Sprostowany przez Radę miejską projekt ustawy odpowiada na ogół wskazówkom Ministerstwa spraw wewnętrznych, z wyjątkiem dwóch punktów:

1) Postanowienie § 5 lit. c. projektu, według którego „podatek gminny od czynszów i opłaty za spożycie wody, wymienione pod lit. b) i c) nie będą pobierane od realności położonych przy ulicach i placach, przy których na razie nie będą umieszczone rury wodociągowe, dopóki to nie nastąpi“ — jest, w myśl powyższych uwag Ministerstwa niesprawiedliwe. Wskutek tego bowiem dom zaopatrzony w dostateczną ilość wody, z powodu bliskości publicznej studni wodociągowej, którego właściciel może być — po myśli § 4 uwolniony od obowiązku połączenia go z miejskim wodociągiem, będzie podlegał w myśl § 6. podatkowi wodociągowemu, jeśli leży przy ulicy, przez którą poprowadzono rury wodociągowe, podczas gdy dom wprawdzie sąsiedni, ale znajdujący się przy ulicy bocznej, gdzie założenie rur wodociągowych dotąd nie nastąpiło, będzie od tego podatku uwolniony, chociaż z urządzeń wodociągowych korzysta w tej samej mierze, co dom poprzednio wspomniany, a to ze względu na bliskość publicznej studni wodociągowej i wynikające stąd udogodnienia w razie pożaru.

Gdy jednak publiczne studnie wodociągowe tylko w wyjątkowych wypadkach bywają zakładane, a przeto ilość domów niepołączonych z miejskim wodociągiem wskutek uwolnienia, przewidzianego w § 4. będzie niewątpliwie bardzo niewielką, niesprawiedliwość tego postanowienia § 5. lit. c) będzie w praktyce zredukowaną do minimum, w każdym razie będzie mniejszą, niż wówczas, gdyby przez opuszczenie tego postanowienia, na domy leżące przy ulicach, przy których rur wodociągowych nie umieszczano, nałożono obowiązek uiszczania podatku wodociągowego, chociaż nie miałyby one możliwości korzystania z urządzeń wodociągowych.

Z tego powodu Wydział krajowy postanowił nie nalegać na zmianę projektu w powyższym kierunku.

2) Podobnie sprzeciwia się zasadom, ustalonym przez Ministerstwo postanowienie ustępu 2-go § 5. według którego prawo pobierania podatku wodociągowego od czynszów najmu i opłat za spożebowanie wody ma przysługiwać gminie przez lat 33. Ministerstwo bowiem żąda stanowczo, aby czas trwania tego rodzaju świadczeń na rzecz gminy wynosił najwyżej lat 10, motywując swe stanowisko uwagą, że to ograniczenie ma na celu niekrępowanie gminy na daleką przyszłość w swobodnem decydowaniu o rodzaju i wysokości poborów na cele gminne.

Wydział krajowy nie sądzi jednak, aby argument ten był tak decydujący, iżby z tego powodu należało koniecznie zrezygnować z autonomicznej swobody gminy i Wysokiego Sejmu co do rozstrzygnięcia w tej mierze.

Ustawa gminna bowiem z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. przyznając miastom w § 87 prawo nakładania opłat gminnych nie ogranicza czasokresu, na jaki opłaty te mają być przyznawane, skoro zaś idzie o inwestycję, na której wykonanie gmina musi zaciągnąć znaczną długoterminową pożyczkę amortyzacyjną i z żądanych opłat ma uzyskać fundusze potrzebne na spłatę rat amortyzacyjnych, rzeczą jest pożądaną, aby opłaty te były zapewnione na cały czas spłaty pożyczki, bo to jedynie zapewnia pożyczce ustawowo zagwarantowane bezpieczeństwo, którego instytucje finansowe przy udzielaniu pożyczek na cele wodociągowe stanowczo się domagają.

Z tego powodu Wydział krajowy zatrzymuje w załączonym projekcie 33 letni czasokres, proponowany przez Radę miejską.

W pewnej niezgodności z zasadami reskryptu ministeryalnego pozostają także postanowienia § 8. i 11. projektu, uchwalonego przez Radę miejską. Gdy jednak nie idzie tu o zmiany rzeczowe, lecz tylko o jasną i ścisłą stylizację pod względem formalnym, Wydział krajowy, chcąc uniknąć przewleczenia sprawy, postanowił zmienić odnośne postanowienie w myśl uwag Ministerstwa w własnym zakresie, bez ponownego odnoszenia się do Magistratu.

Na podstawie powyższego przedstawienia stanu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

## **Wysoki Sejm raczy uchwalić:**

załączony % projekt ustawy.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicji i Lodomerji wraz  
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

**Badeni w. r.**

Sprawozdawca:

**Mieczysław Onyszkiewicz w. r.**

Członek Wydziału krajowego.

# Ustawa

z dnia . . . . . o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Podgórze połączenia swych domów z miejskim wodociągiem. ludzie o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

## § 1.

Każdy właściciel domu, położonego w obrębie miasta Podgórze, obowiązany jest po otwarciu miejskiego wodociągu w dotyczącej ulicy lub dotyczącym placu połączyć swój dom z wodociągiem miejskim (§ 2).

Połączenie to ma nastąpić podług przepisów osobnego regulaminu technicznego (§ 13) i wykonane być może tylko przez osoby posiadające do tego uzdolnienie w myśl przepisów ustawy przemysłowej.

## § 2

Połączenie domów z miejskim wodociągiem ma nastąpić najpóźniej do dwóch lat po otwarciu wodociągu w odnośnej ulicy lub placu. — Jeżeli właściciel domu nie wykona tego połączenia w powyższym terminie, może gmina miasta Podgórze wykonać je na jego koszt. Domy, które powstaną dopiero po zaprowadzeniu wodociągu, mają być z nim połączone przed zezwoleniem na ich zamieszkanie lub użytkowanie.

## § 3.

Właściciel domu ponosi kosztą połączenia z miejskim wodociągiem od granicy swej realności i kosztą urządzenia we-

wewnątrz realności. Koszta doprowadzenia wody do wspomnianej granicy ponosi gmina.

#### § 4.

Gdyby koszta urządzenia wodociągowego wewnątrz domu były w stosunku do jego wartości za wysokie, może Rada miejska wyjątkowo zwolnić właściciela od obowiązku w § 1 określonego, jeżeli dostateczne zaopatrzenie domu w zdrową wodę do picia w pobliskiej studni publicznej wodociągowej jest zapewnione, a okoliczność ta została urzędownie stwierdzoną. Koloniom robotniczym, dalej właścicielom domów o charakterze wiejskim lub prowizorycznym, może Rada miejska zezwolić na urządzenie ich kosztem wspólnych studzien wodociągowych zamiast łączenia poszczególnych domów z wodociągiem miejskim. Udzielenie zwolnienia w myśl obydwu powyższych ustępów może nastąpić tylko przez Radę miejską. Przeciw odmownej uchwale Rady miejskiej nie przysługuje prawo wnoszenia rekursu. Z ustaniem powodu zwolnienia od wykonania domowego urządzenia wodociągowego zwolnienie to traci moc obowiązującą.

#### § 5.

Na pokrycie kosztów urządzenia, rozszerzenia i utrzymania wodociągu miejskiego przysługuje gminie miasta Podgórza prawo pobierania przez lat trzydzieści trzy, licząc od dnia oddania wodociągu do publicznego użytku (§§ 3 i 9):

a) podatku gminnego aż do wysokości sześciu procentów (60/100) zeznanego i przez władzę sprawdzonego czynszu najmu lub wartości czynszowej budynków położonych przy wodociągu w obrębie gminy;

b) opłaty za spotrzebowanie wody w budynkach niepodlegających podatkowi domowo-czynszowemu, jak n. p. w budynkach rządowych, krajowych, miejskich, dworcach kolejowych itp. według ceny jednostkowej ustanowionej w taryfie;

c) opłaty stosownie do ceny jednostkowej za jeden metr sześcienny wody podług taryfy za użycie wody do celów przemysłowych, jako to fabryk, łazienek, hoteli, kawiarni, ogrodów itp. przy równoczesnem zwolnieniu tych przedsiębiorstw od podatku gminnego wodociągowego pod a) wymienionego. Podatek gminny od czynszów a) i opłaty b) i c) nie będą pobierane od realności położonych przy ulicach i placach, przy których na razie nie będą umieszczone rury wodociągowe, dopóki to nie nastąpi. Od podatku gminnego a) może Rada miejska uwolnić tych lokatorów, którzy płacą czynsz nie przenoszący 100 koron rocznie, o ile zaś użyją wody więcej ponad maximum w taryfie

oznaczone t. j. ponad 50 litrów, płacą za nadmiar wody podług taryfy w stosunku do ceny jednostkowej.

#### § 6.

Zwolnienie od połączenia domu z wodociągiem miejskim (§ 4) nie uwalnia od uiszczania podatku wodociągowego.

#### § 7.

W granicach określonych § 5 i po uwzględnieniu dochodu z opłat (§ 5 b, c) ustanowi Rada miejska corocznie wysokość gminnego podatku wodociągowego.

#### § 8.

Podatek gminny (§ 5 a) i opłaty za użytkowanie wody (§ 5 b i c) ciąży na lokatorach, względnie używających wody. Podatek ten opłaca także właściciel domu ze swego mieszkania i za mieszkanie, które tytułem darmym komuś odstąpił. Podatek ten opłacają również ci, którzy mają mieszkanie w naturze, a to wedle czynszu zeznanego lub oszacowanego. Podatek gminny (§ 5 a) i wszelkie opłaty za wodę użytą w gospodarstwie domowym, uiszczają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów. Opłaty za używanie wody na cele wymienione w § 5 b. i c ściągane będą wprost od tych, na których żądanie lub zgłoszenie zakład wodociągowy miejski dostarcza wody lub urządzeń wodociągowych.

#### § 9.

Dzień, od którego pobór podatku wodociągowego się rozpoczyna (§ 5 a) poda Magistrat osobnym obwieszczeniem do publicznej wiadomości.

#### § 10.

Do czasu, pokąd mieszkańcy nie będą mogli korzystać z miejskich wodociągów z powodu niewykonania urządzeń wodociągowych domowych, obowiązek płacenia podatku wodociągowego ciąży wyłącznie na właścicielach realności bez regresu do najemców mieszkań.

§ 11.

Podatek gminny wodociągowy (§ 5 a) i opłaty (§ 5 b i c) wymierza i ściąga Magistrat przez organa gminne, w razie zaś nie uiszczenia ich w terminie regulaminem oznaczonym, ściągnięcie nastąpi albo po myśli § 4 cesarskiego rozporządzenia z 20. kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 na podstawie wykazu zaległości, potwierdzonego przez władzę polityczną I. instancyi albo w drodze sądowej.

§ 12.

Odpisanie rządowego podatku domowo-czynszowego wskutek opróżnienia mieszkania pociąga za sobą odpisanie podatku gminnego.

§ 13.

Regulamin techniczny (§ 1), taryfę opłat, sposób uiszczania podatku gminnego i opłat (§ 8) i w ogóle wszelkie rozporządzenia wykonawcze do niniejszej ustawy uchwali Rada miejska. Uchwała ta wymaga do swej ważności zatwierdzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem. W taki sam sposób może nastąpić zmiana regulaminu, taryfy i rozporządzeń wykonawczych.

§ 14.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§ 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

---